

Téma 20.:

- Klasicistní román
 - Francie stále udává tón
 - Mezi preciozitou a “moderním románem”
 - Mme de La Fayette

Další první román

- Další kandidátka na autora prvního “moderního” románu
 - Mluvili jsme o *Quijotovi*, *Tirantu lo Blankovi*, *Gargantuovi* (15.-17. stol) či dokonce *Celestině* aj.
 - Avšak *Princess de Clèves* (1678) také považovaná za první moderní román. Proč?
 - Roman d'analyse = psychologický román (tj. Důraz na vnitřní život postav, jejich prožívání)

V prostředí salónů...

- V prostředí salónů a rafinované aristokratické kultury smetánky
 - Vyrostla Marie-Magdaleine Pioche de La Vergne
 - Estetikou je preciozita a próze vládne preciozní román
 - Nejtypičtěji pastýřského typu (*Astrée*, *Clélie*)

Mme de La Fayette (1634-1693)

- Marie-Magdaleine navštěvuje hotel de Rambouillet, vyučují ji učenec a básník Ménage
- V 21 letech se vádá za bratra jedné z favoritek Ludvíka XIII., pana z La Fayette
- Spřátelí se s La Rochefoucauldem a ten ji formuje v literárním vkusu

Mme de La Fayette (1634-1693)

- Nejprve píše romány čistě ve stylu Mlle de Scudéry či La Calprenéda
 - tj. historicko-milostné příběhy, kde se mísí vznešená láska se statečnými činy
- *Princesse de Montpensier* (1662)
- *Zaide* (1670)
 - Oba pod jménem literárního přítele Segraise> dáma jejího postavení si tehdy nemohla dovolit napsat a vydat román(Lagarde: 355)

Princesse de Cleves

- Tento román z roku 1678 ale zcela vystoupí z těchto kolejí
 - Příběh lásky dvou aristokratů, kteří prožívají svůj vztah niterně, bojují sami se sebou > prožívají ho detailně uvnitř
 - Textu vládnou precepty klasicismu a školy 1660:
 - Pravda, pravděpodobnost, vláda rozumu a lidské přirozenosti

Princesse de Cleves

- Ve srovnání se Scudéry či La Calprenedem > místo přehánění se omezuje, násilí se nezobrazuje, vyjadřuje se slovy
- Velká hnutí mysli jako smrt či vášeň jsou prožívána vnitřně

příběh...

- Kněžna z Cleves se za života manžela zamiluje do vzoru všech ctností, vévody z Nemours, který také vzplane, avšak oba jsou proti realizaci vztahu. Když manžel zemře, kněžna to stále odmítá, neboť se domnívá, že na to nemá právo...

Preciozní prvky

- Stále jsou přítomny motivy preciozní hravé pedanterie
 - Řeší se problémy, které často formulovány již ve středověku, v rámci kurtoazní literatury
 - Např. Může si milenec přát, aby jeho dáma šla tančit do společnosti?
 - Časté také složité, až neuvěřitelné (srov. požadavek pravdy) zápletky, situace

Historický rámec

- Autorka nevolí jako rámec pastýřskou travestie (*Astrée*) ani vybájené kraje (mlle Scudéry), nýbrž jej umísťuje do přesného historického kontextu
 - Vláda Jindřich II. a Františka II. (Kateřina Medičejská, Diana z Poitiers, Marie Stuartovna...)
 - Zároveň ale duch doby její současnosti (dvora Ludvíka XIV.)

Analytický román

- Tento historický rámec má ale nižší důležitost než **lidská pravdivost**
- Zobrazení a rozbor lásky uvnitř paní z Clèves a vévody z Nemours
- Tento analytický román se vyvinul I díky vzniku a rozšíření klasické tragédie
 - Již tam náznaky psychologizujících rozborů

Klíčové scény...

- Po úvodních scénách setkání obou milenců a vykreslení hloubky jejich citu
- Centrální scénou zápletky > slib kněžny, že před manželem nebude nikdy nic tajit
 - Okolo slibu dokonce po zveřejnění románu vznikla veřejná diskuze intelektuálů... zda tento slib je možný a vhodný, a většina jej odmítla

Klíčové scény...

- Později, po smrti knížete z Cleves, se s kněžnou opět setká vévoda, kněžna ho ubezpečí o své lásce, avšak zároveň připomíná, že nikdy nebudou svoji
 - Nevedou ji k tomu jen důvody povinnosti ke cti manžela, ale také mnohem jemnější psychologické okolnosti
 - Právě v jejich vykreslení tkví i dnes síla textu

Kde studovat?

- LAGARDE, A. MICHARD, L. (1985, 1998), *XVIIe siècle*. Paris, Bordas.
- .ORMESSON, J. (2000), *Une autre histoire de la littérature française. Le théâtre classique*. Librio.

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Přehled vývoje románských literatur

rok: 2011/2012

přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>